

Trastorn de l'espectre de l'autisme

O2

Material docent de l'assignatura de *Mesures i suport educatiu per l'alumnat amb necessitats educatives específiques*
del Grau en Mestre d'Educació Primària

Rafel Argemí-Baldich

NESE:

Necessitats específiques suport educatiu

NEE: Necessitats educatives especials.
Alumnat amb:

Discapacitat física

Trastorn greu de conducta

Discapacitat intel·lectual

Trastorn mental

Discapacitat sensorial:
Visual i auditiva

Malalties degeneratives greus i minoritàries

TEA: Trastorn de l'espectre de l'autisme

Alumnat amb trastorns d'aprenentatge o comunicació

Alumnat d'origen estranger amb NESE derivades de:

- Incorporació tardana al sistema educatiu
- Falta de domini de la llengua vehicular del saprenentatges
- Escolaritat previa deficitària

Alumnat amb altes capacitats

Situacions socioeconòmiques i socioculturals desfavorides

Risc d'abandonament escolar prematur

Objectiu

Mesures i suport educatiu per a l'autisme: Mètode TEACCH, sistema de comunicació per intercanvi d'imatges (PECS), modificacions ambientals que respectin els problemes sensorials

Definicions-I

El trastorn de l'espectre autista es caracteritza per **dèficits persistents** en la capacitat d'iniciar i sostenir la **interacció social** recíproca i la **comunicació social**, i per un rang de **patrons comportamentals i interessos restringits, repetitius i inflexibles**.

Definicions-II

El trastorn del espectre autista entre altres engloba tant el trastorn autista (autisme), el trastorn d'Asperger, el trastorn desintegratiu infantil o el trastorn de Rett.

Es caracteritza, pel **dèficit en dos àmbits** bàsics:

- 1) deteriorament persistent en la comunicació i les interaccions socials**
- 2) patrons de comportament, activitats e interessos repetitius i restringits.** (2014, p. 809).

Definicions

Persistentes dificultats en la comunicació i les interaccions socials, en diferents contextos

Dèficits en **reciprocitat socioemocional**: des d'aproximacions inapropiades, fracàs de la conversa, fins a fracàs en iniciar o respondre en interaccions socials

Dèficits en conductes de **comunicació no verbal**: des de pobre integració verbal-no verbal, anomalies en el contacte visual, fins a la manca total d'expressivitat facial

Dificultats pel **desenvolupament i manteniment relacions socials**, des d'ajustar conductes a diferents contextos socials, fins a compartir joc imaginatiu o fer amics

Definicions

Patrons de conducta, activitats e interessos repetitius i restringits

Estereotipes de la parla o moviments motors

Insistència en la **monotonia**, excessiva adherència a **rutines**, o **rituals** de comportament verbal o no verbal

Interessos molt restringits i fixes anormals per intensitat o focus d'interès, ex: forta preocupació o vinculació per objectes

Hiper - o hiporeactivitat a estímuls sensorials o interès inusual per aspectes sensorials de l'entorn

Dimensions o nivell d'afectació

Grau 1,
menys sever

Sense ajuda, tot i mostrar
deficiències en la
comunicació social evidents

Estranys i excessius, però no
interferents

Grau 2, requereix
suport

Marcat dèficit, amb
interaccions limitades o
respostes atípiques

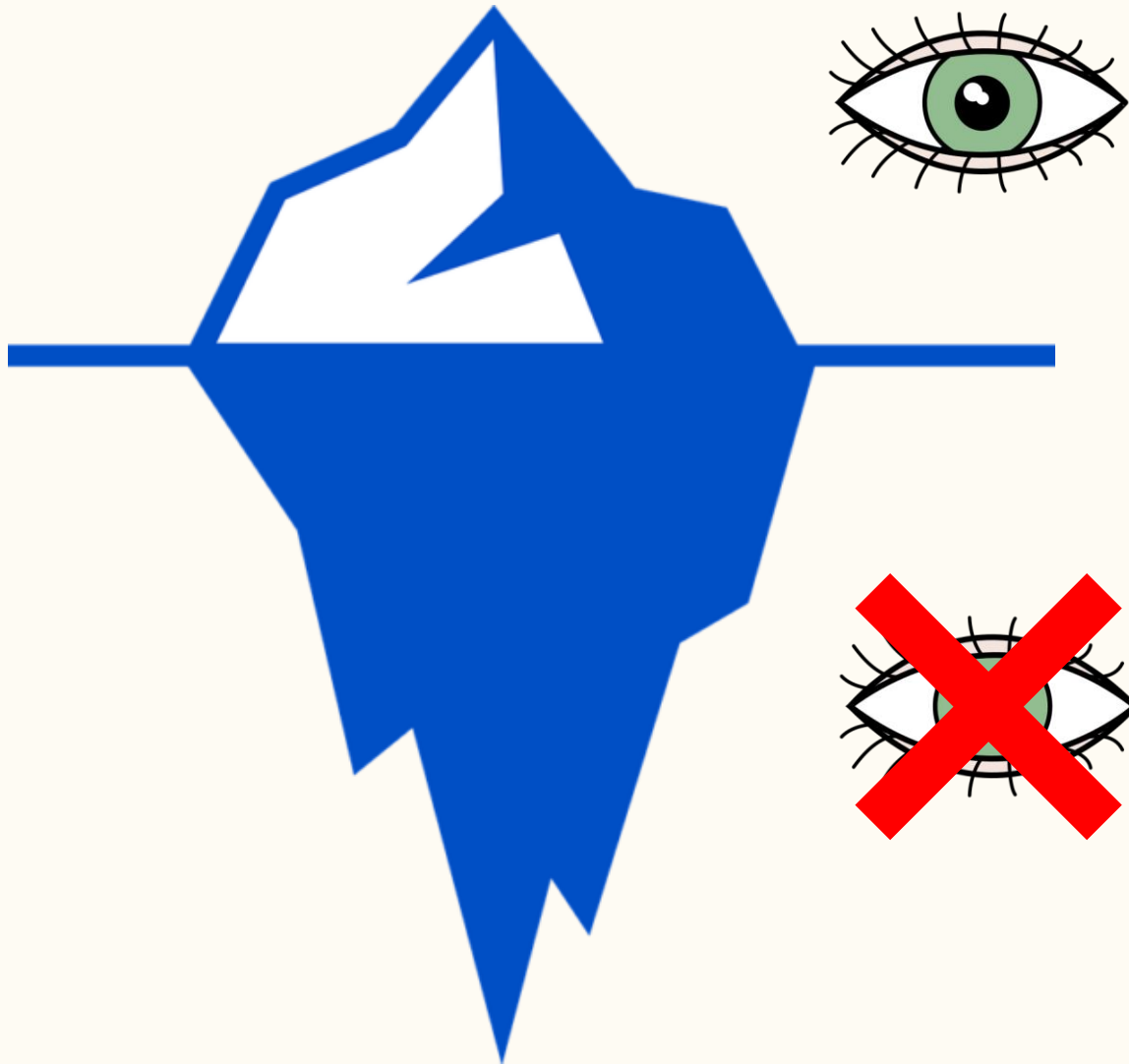
Comportaments i
conductes obvis, que
interfereixen en el
funcionament en una
varietat de contextos

Grau 3,
requereix molt
suport

Mínima comunicació social

Important interferència a la
vida diària

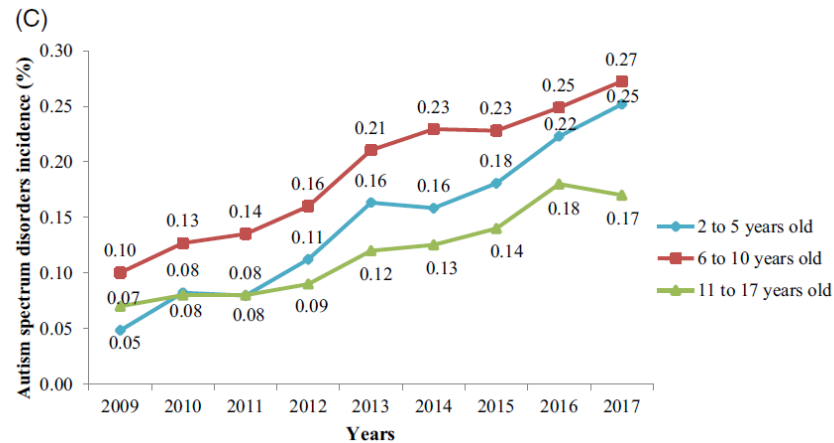
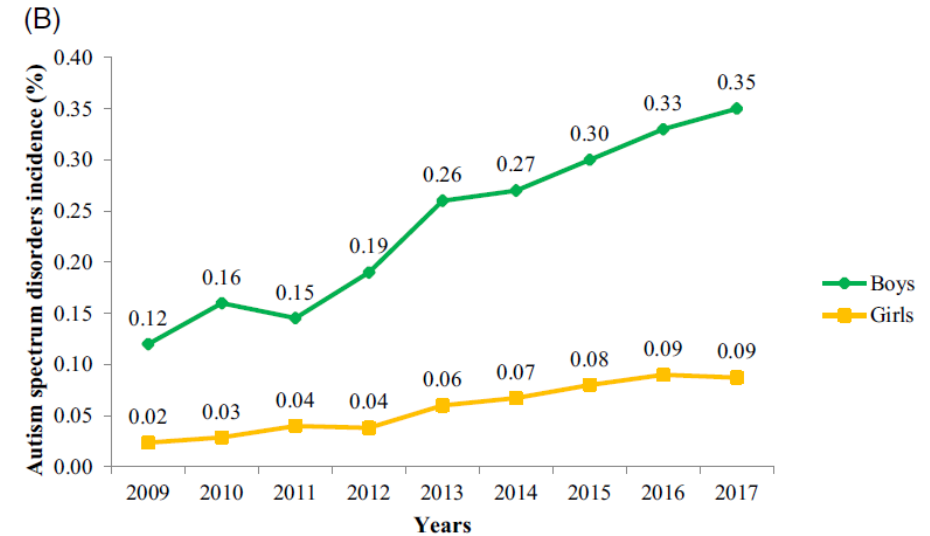
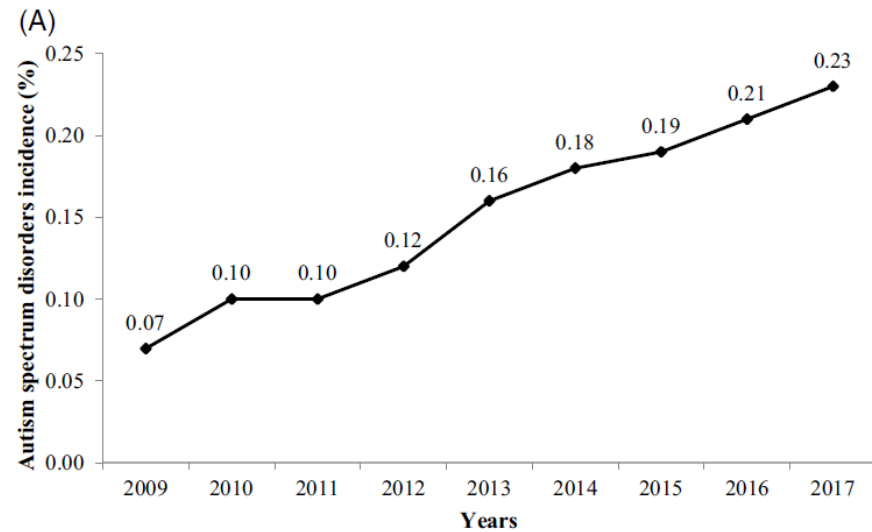
Perspectiva de l'iceberg

- Estereotípies: aletejos, caminar de puntetes...
- Hiperactivitat: deambula d'un cantó a l'altre sense rumb
- Autolesions: mossegades, callositats, cops...
- Crisis: crits, plors...

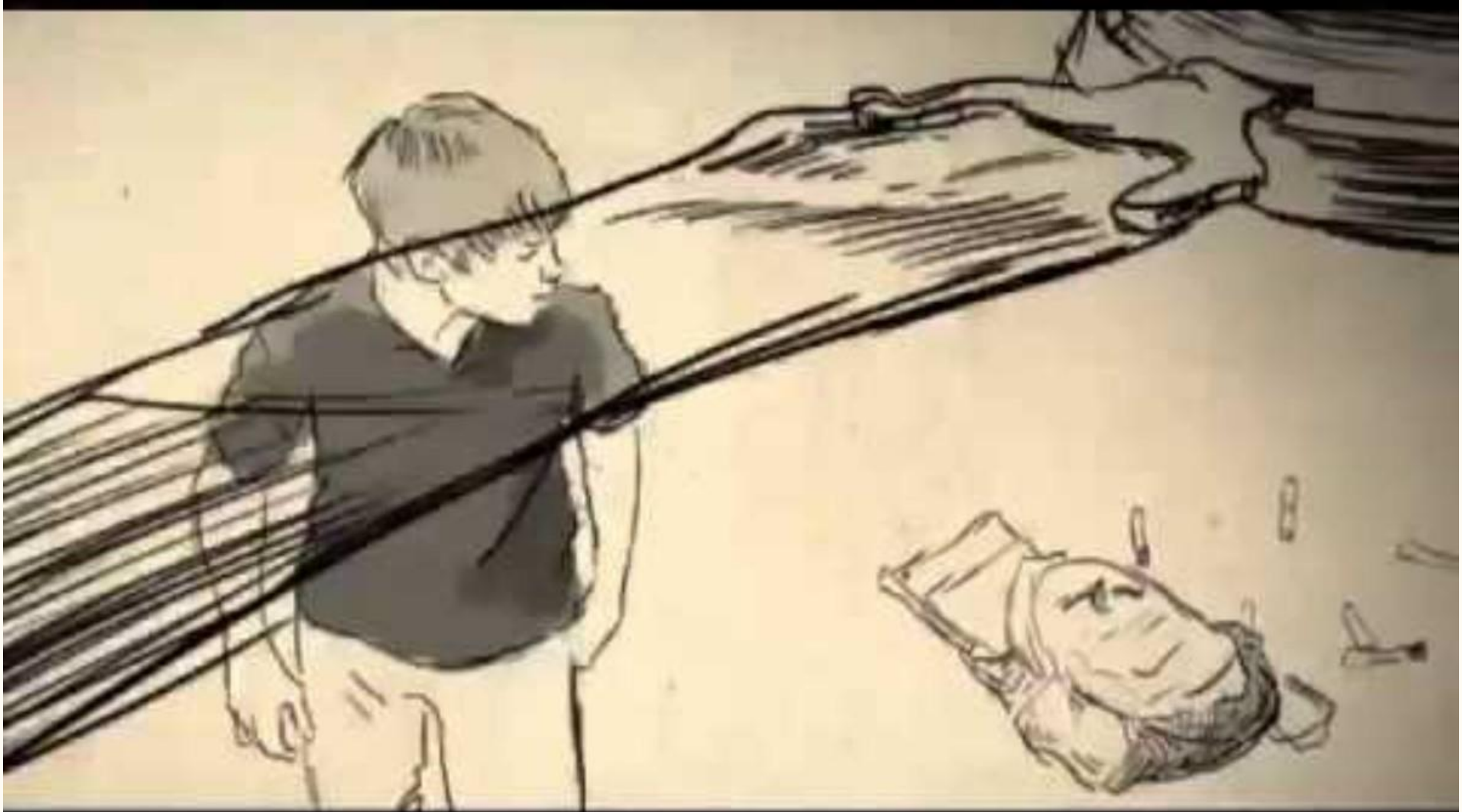
- Incomprensió de l'entorn
- Dificultats comunicatives
- Alteracions sensorials
- Pensament inflexible
- Manca d'anticipació i rutina
- Esgotament físic i mental
- Altres comorbiditats

Prevalença

Pérez-Crespo, L., Prats-Urbe, A., Tobias, A., Duran-Tauleria, E., Coronado, R., Hervás, A. and Guxens, M. (2019), Temporal and Geographical Variability of Prevalence and Incidence of Autism Spectrum Disorder Diagnoses in Children in Catalonia, Spain. *Autism Research*, 12: 1693-1705. <https://doi.org/10.1002/aur.2172>

Per què cal aplicar mesures i suports?

- Millorar les capacitats cognitives i la comunicació
- Prioritzar la relació i les interaccions socials
- Modificar les conductes socialment inadaptades
- Millorar l'autoconcepte i l'autoestima
- Desenvolupar l'autonomia personal

Estratègies que ajuden

- Un món estructurat i predictable que permeti anticipar allò que succeirà
- Disposar de senyals clars, amb llenguatge oral i visual
- Entorns tranquils, reduïts d'estímul
- Dirigir les interaccions i que siguin clares i comprensibles
- Trencar les seves rutines i aïllament amb suavitat
- Interpretar correctament les seves conductes, poques vegades tenen “males intencions”
- Conèixer les seves motivacions i interessos

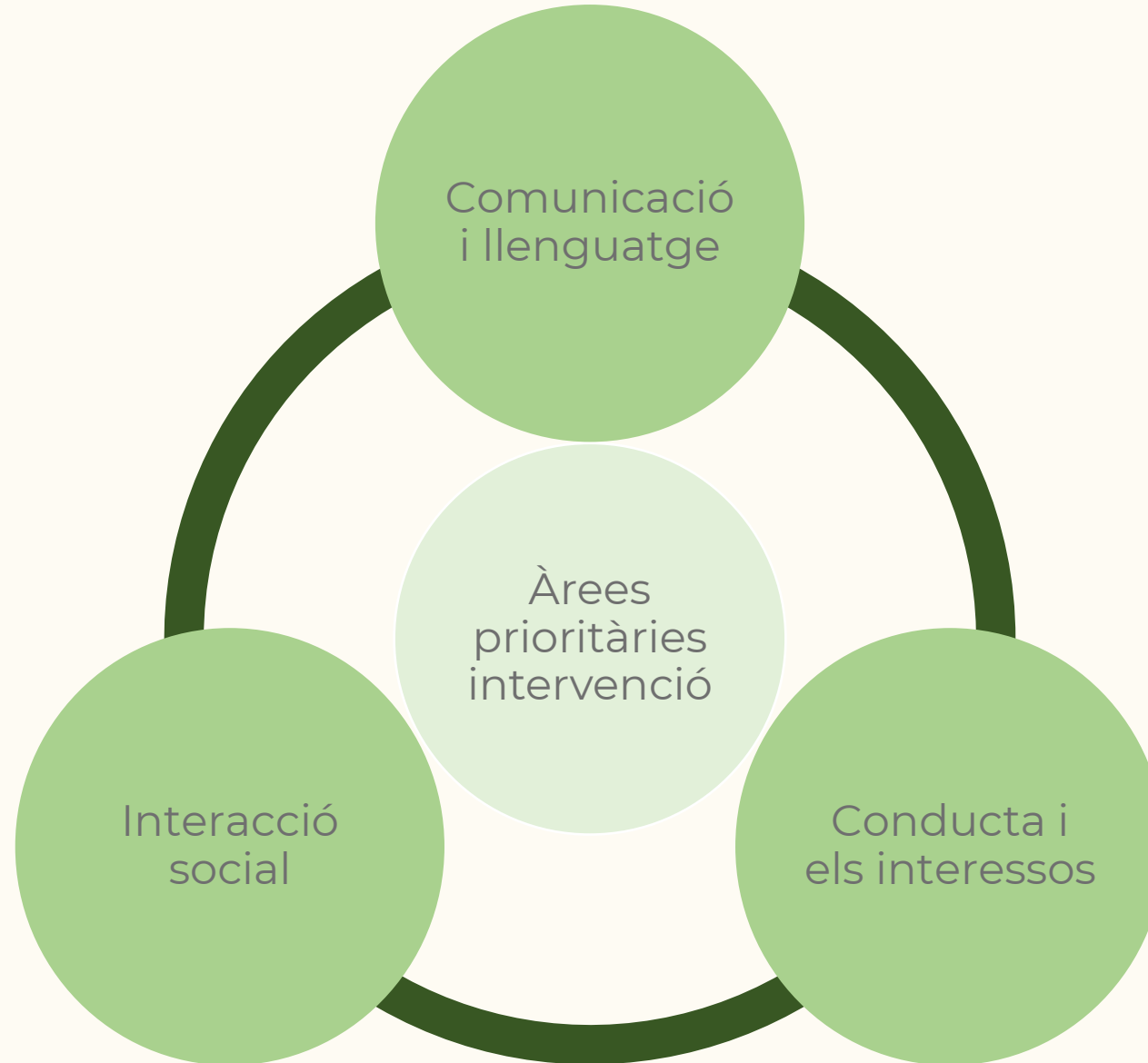
A tenir en compte

- Promoció de l'autonomia
- Generalització (entorn natural del nen)
- Aprenentatge incidental, intencionalitat d'ensenyança dins una situació quotidiana.
- Aprenentatge sense errors
- Ús d'ajudes
- Tècniques conductuals
- Estructura, organització i anticipació
- Desenvolupament normo-evolutiu com a referència
- Anàlisi d'àrees amb major dificultat i habilitats preservades o factors de protecció.
- Estil d'aprenentatge de l'infant
- Motivació: ús dels interessos de l'infant

Mesures i suports dirigits a...

- **Intenció comunicativa:** Que vulgui explicar i compartir.
- **Llenguatge expressiu:** Que sàpiga com expressar-se.
- **Llenguatge receptiu:** Que entengui allò que se li explica.
- **Interacció social i joc:** Trobar plaer en la interacció amb els altres.
- **Habilitats socials i comunicatives:** Saber com tenir iniciativa, teoria de la ment, ser flexible, etc.

Àrees prioritàries d'intervenció en infants TEA

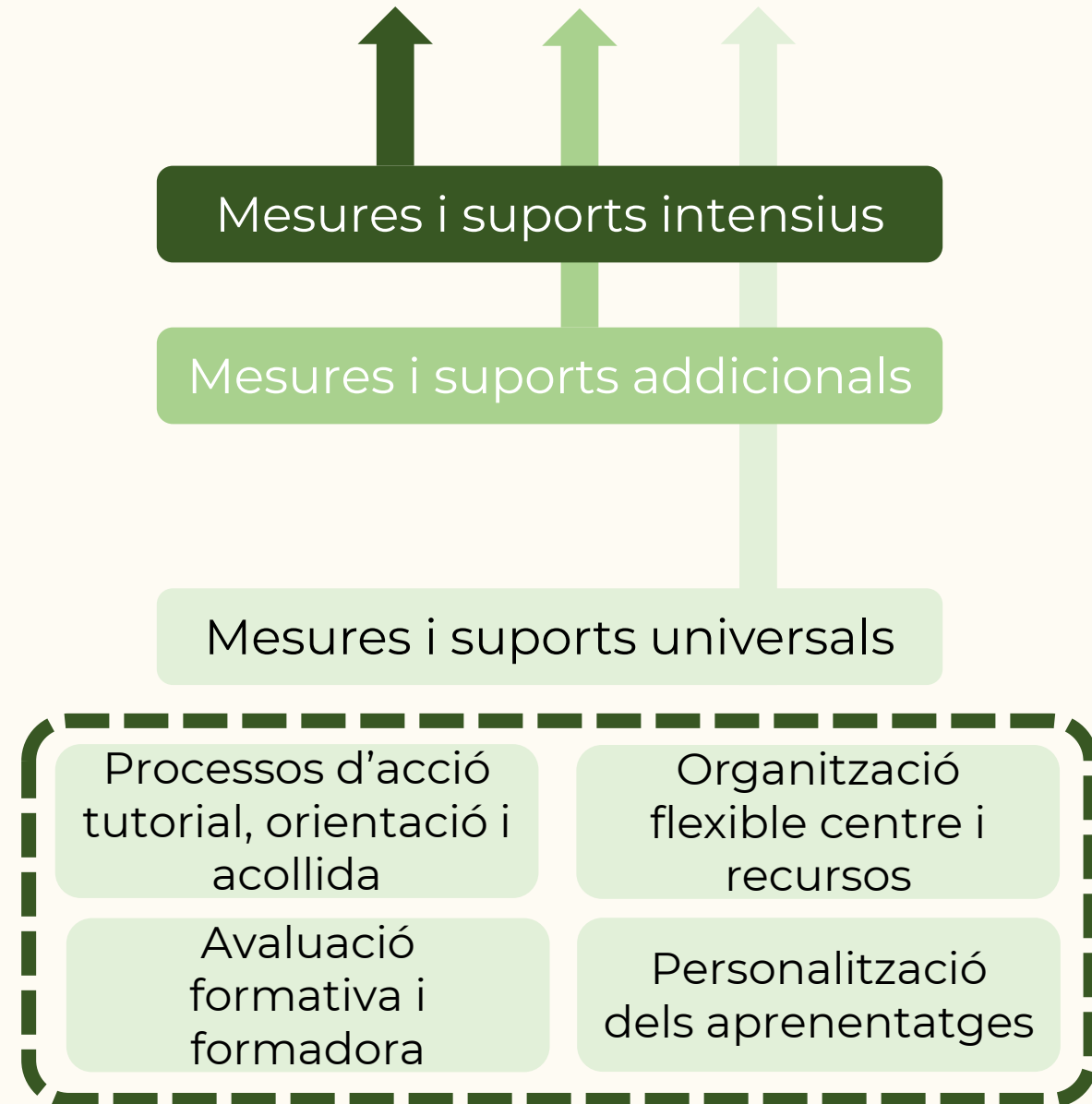
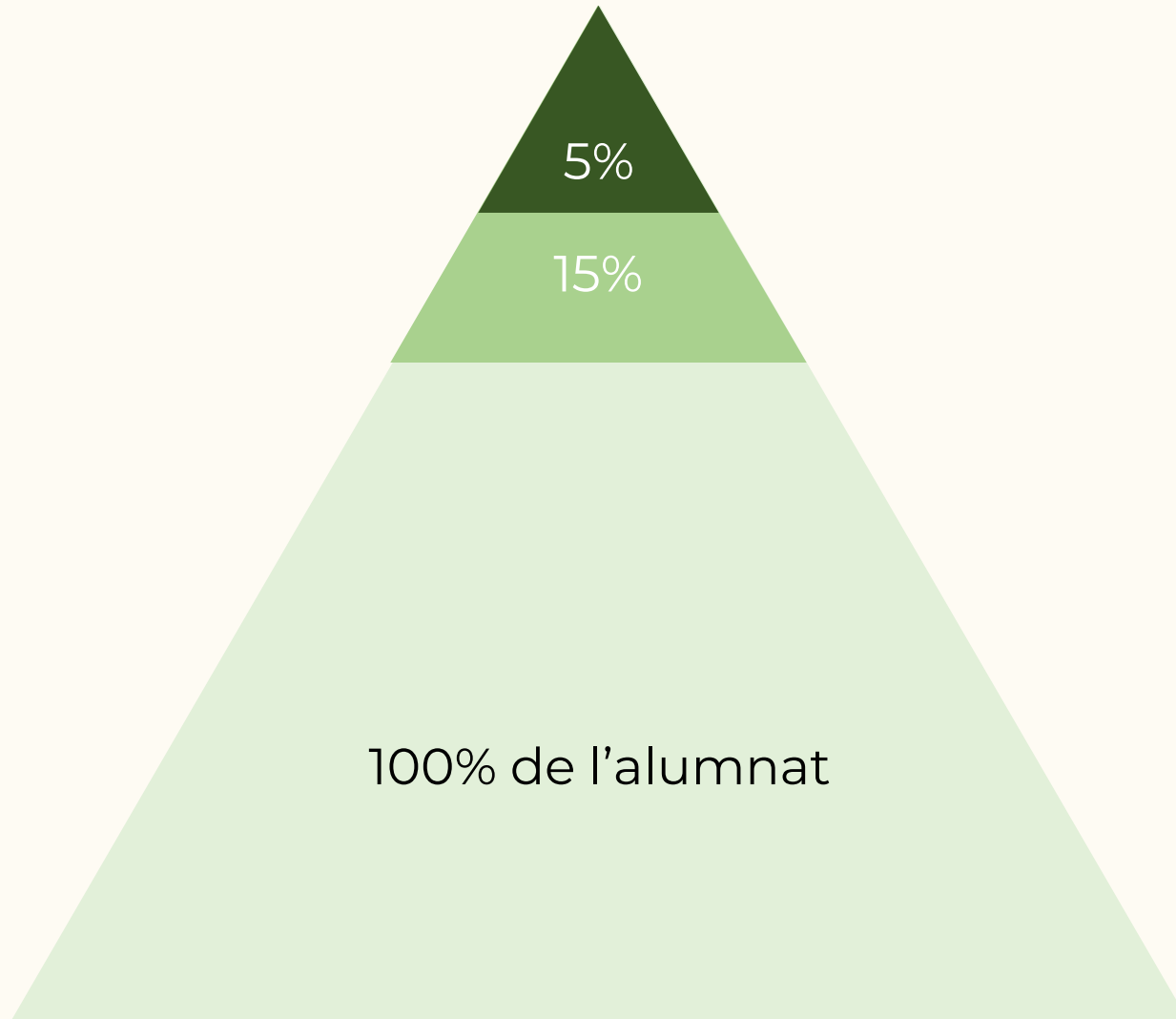
A woman with long dark hair, wearing a red top, is looking towards a young boy. The boy has short dark hair and is wearing a blue and white striped shirt. They are in a classroom setting with other people blurred in the background.

betevé

**la salle comtal,
un exemple d'escola**

Intensitat de mesures i suports

Organització flexible centre i recursos

Universals

Ensenyament
multinivell

Docència compartida

Apadrinament

Additional

Suport mestre
d'educació especial

Suport entre iguals

Organitzar i
flexibilitzar el temps i
els espais

Intensives

SIEI

Suport del personal
d'atenció educativa

Programes d'Aula
Integral de Suport AIS

CEEPSIR

Suport del CREDA

Estructuració d'espais
facilitadors del treball
individual

Avaluació formativa i formadora

Universals

Diferents instruments d'avaluació: coavaluació, autoavaluació, rúbrica...

Múltiples formats d'activitats d'avaluació

Adicionals

Utilització de suports per a l'avaluació formador: comunicació visual i explícita

Intensives

Selecció de criteris d'avaluació inferiors als de cicle o etapa

Transferència dels aprenentatges a altres situacions o ambients

Processos acció tutorial, orientació i acollida

Universals

Processos d'acollida de famílies

Tutoria entre iguals

Projecte d'educació emocional

Tutoria personalitzada

Adicionals

Mesures d'acció tutorial específiques

Mesures d'acció tutorial de grup

Act. de suport i acompanyament a la família

Coordinació específica de professionals centre

Intensives

Sistema específic de comunicació escola/família

Processos d'orientació en els itineraris personals

Coordinació amb professionals externs

Personalització dels aprenentatges

Universals

Múltiples maneres de comprometre's, de representació, per a l'acció i l'expressió

Suports tecnològics

Treball per racons

Aprenentatge cooperatiu

Treball per projectes

Adicionals

Ús suports visuals i contextuals

Estructures activitat predictibles

Procediments acollida i comiat

Estratègies de gestió de l'aula que facilitin, entre d'altres les transicions

Estratègies de gestió als patis

Intensives

Planificació adreçada a desenvolupar:

- a) Relació interpersonal
- b) Regulació emocional
- c) Representació simbòlica i raonament
- d) Autoconeixement i autodeterminació
- e) Comunicació i llenguatge
- f) Ús de les SAAC

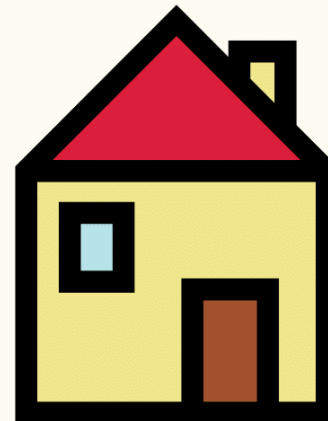
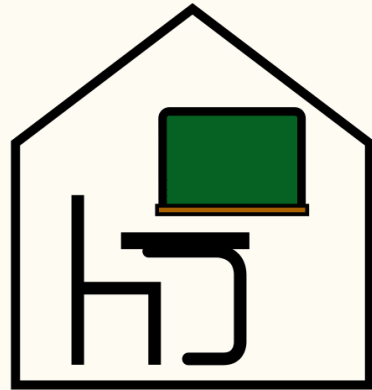
Activitats aprenentatge explícites

Model Denver d'Atenció Primerenca per a Infants petits amb autisme (ESDM)

Programa d'**intervenció primerenca** integral per a infants amb autisme d'entre 12 i 48 mesos d'edat

Treballa les diferents àrees del desenvolupament, i la intervenció es basa en les interaccions socials positives desenvolupades en els contextos naturals de l'infant amb la participació i implicació dels pares.

Aprofita la plasticitat cerebral per crear noves connexions neuronals, o fer que el cervell assumeixi funcions que en un primer moment no són les seves

Treatment and Education of Autistic related Communication Handicapped Children (TEACCH)

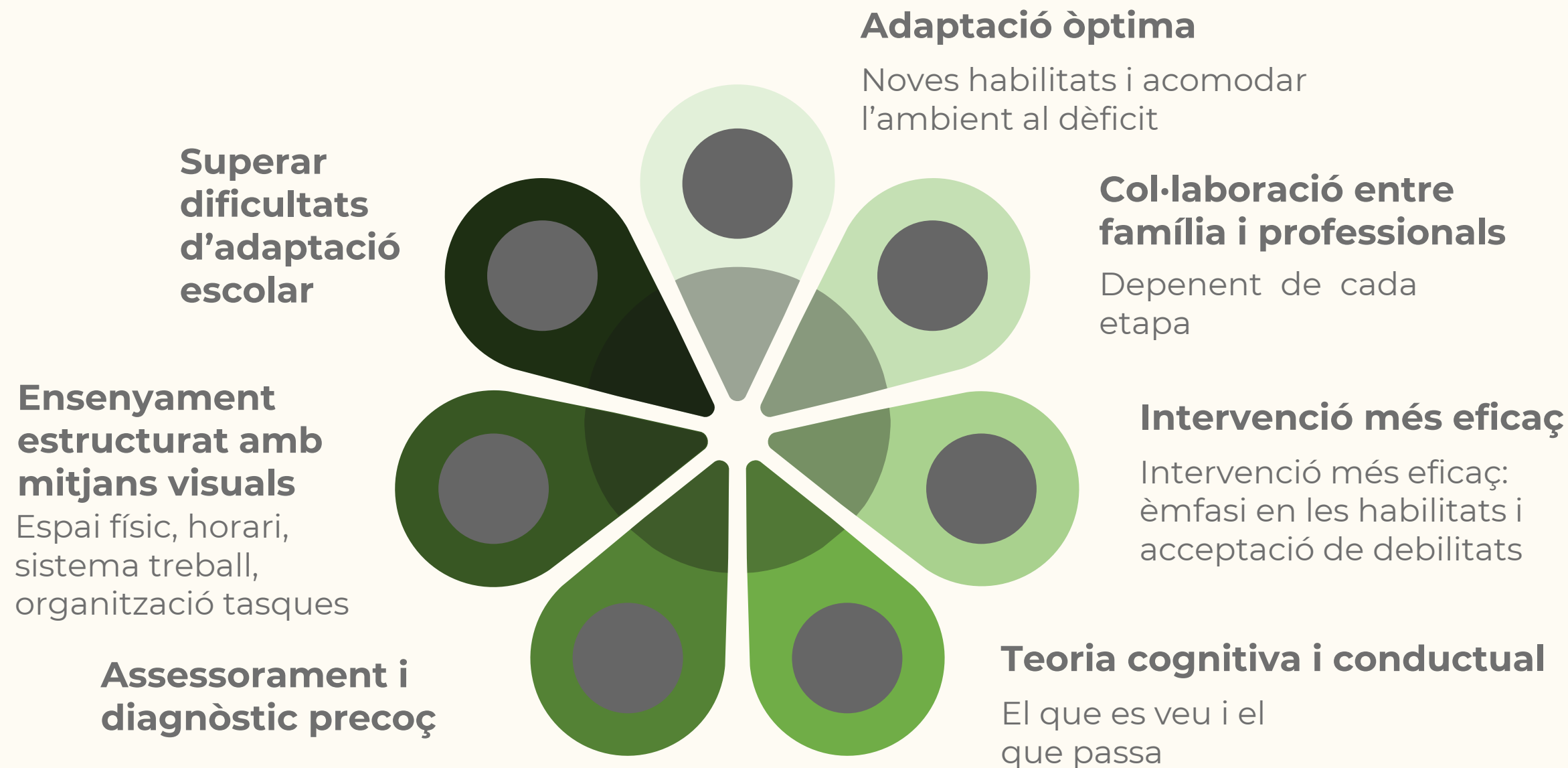
Programa estatal del Departament de Psicologia de la Universitat de Carolina del Nord als anys 70 pels psicòlegs Schopler i Mesibov.

És un enfocament educatiu i de suport per a persones amb trastorn de l'espectre autista (TEA)

Es basa en **estructurar** l'entorn per a facilitar l'aprenentatge i la independència de les persones amb autisme.

El mètode es centra en l'organització visual, l'ús de rutines i l'adaptació de l'entorn per a donar suport a les necessitats individuals de cada persona.

TEACCH, principis bàsics

Estructura física de l'entorn i ensenyament un-a-un

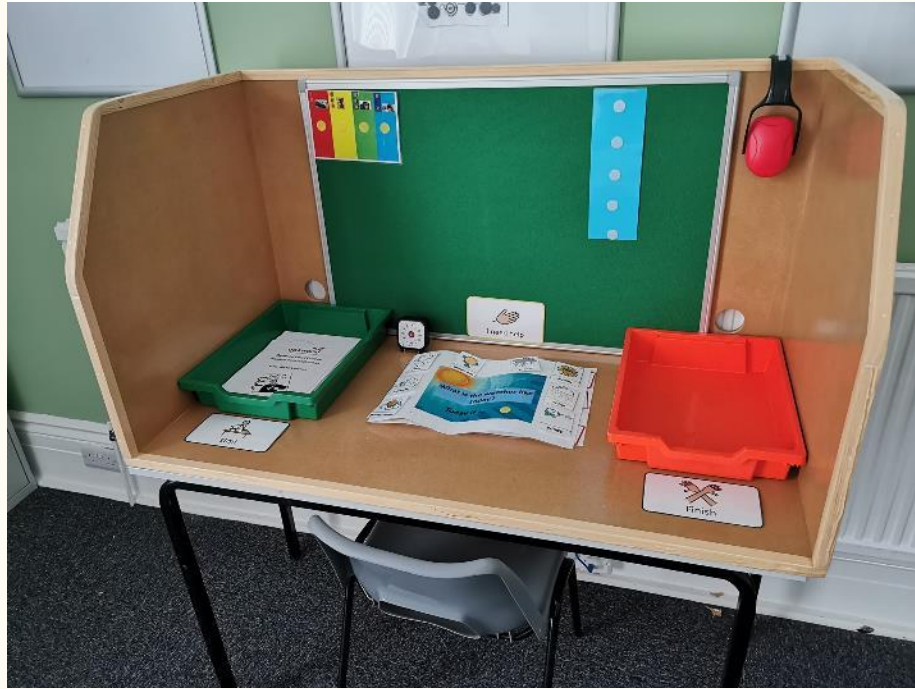
La manera com està organitzat l'entorn físic, el mobiliari i els materials

Es fa que l'entorn sigui més interessant per a l'alumnat amb TEA, garantint els estils d'aprenentatge, necessitats i peculiaritats sensorials de cada un.

La informació visual clara redueix l'ansietat i fomenta la independència, i l'estructura física pot minimitzar distraccions i promoure un treball més consistent i efectiu.

Conceptes essencials a tenir en compte: Establir límits físics i visuals clars, i minimitzar distraccions visuals i auditives.

La zona d'ensenyament un-a-un és molt rellevant, ja que en ella es desenvolupen activitats individuals amb l'adult.

Sistema de treball estructurat - calendaris

L'alumnat amb TEA precisa de claredat i predictibilitat.

S'utilitzen calendaris per dir on tindrà lloc l'activitat i en quin ordre, és a dir, quines activitats generals es fan durant el dia i amb quina seqüència.

La incorporació d'agendes diàries individualitzades és una forma perquè l'alumnat entengui perfectament què és el que se suposa que ha de fer, tot proporcionant ordre, predictibilitat i organització a les seves vides.

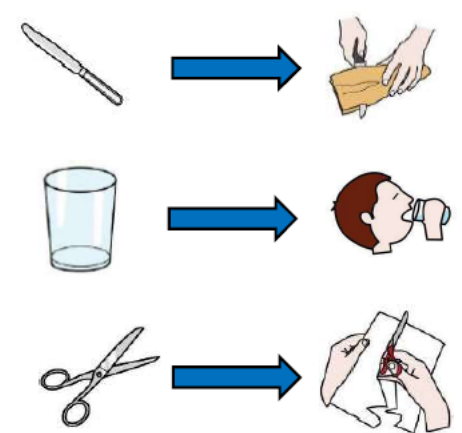

Estructura visual

Proporciona informació visual que explica què es requereix exactament per a la realització i conclusió d'una tasca

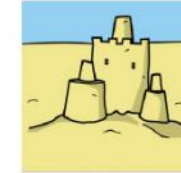
RESPONDRE PREGUNTES

Funcions d'objectes

The diagram illustrates the function of objects through three rows. Each row shows an object on the left, a blue arrow pointing to the right, and an action on the right. Row 1: A knife is shown next to a blue arrow pointing to a hand cutting a piece of wood. Row 2: A glass is shown next to a blue arrow pointing to a person drinking from a bottle. Row 3: A pair of scissors is shown next to a blue arrow pointing to a hand cutting a piece of paper.

Respondre preguntes

 QUI	 QUÈ	 A ON	 QUAN
			

Rutines i estratègies de treball

Ajuda a organitzar cada una de les activitats a realitzar, i els ajuda a saber què és el que s'espera que facin a cada una de les diferents activitats, organitzant-se sistemàtica, autònoma i independentment les tasques, amb l'ajuda de l'adult allà on és necessari.

Consisteix en una llista de passes presentades de manera visual per a la realització d'una activitat, habitualment acompanyades d'un codi de colors que permet comprendre el progrés de la tasca, i saber quan s'ha finalitzat.

La comprensió de la finalització, “concepte d'acabat” aporta a l'alumnat la sensació de finalització i l'ajuda a canviar d'activitat.

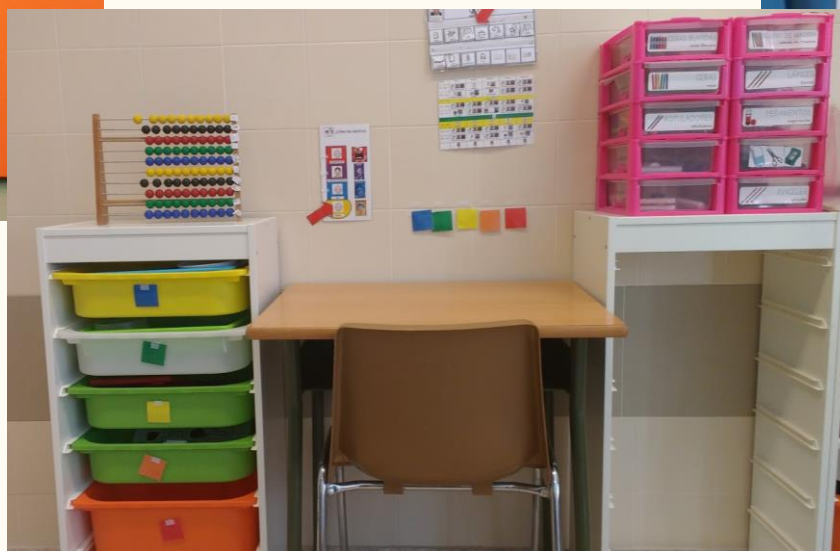
ESCOLLIR

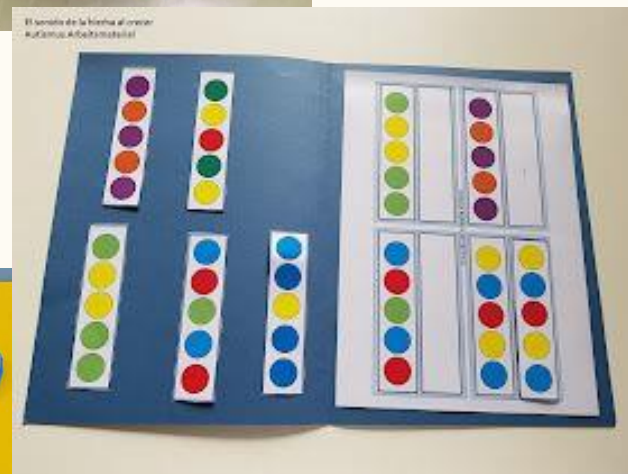
TREBALLAR

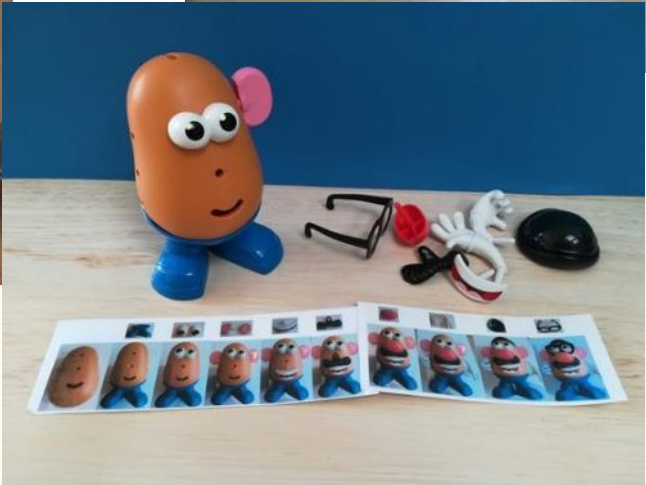

ACABAR

A clear plastic storage bin is shown, containing a blue egg carton. The egg carton has 24 compartments, each with a letter of the alphabet (A-Z) printed on it. The letters are arranged in two columns: T, N, C, Z, W, I, Y, J, F, P, R, B, A, E. To the left of the egg carton, there is a large pile of small, white, rectangular cards, each with a letter of the alphabet printed on it. The cards are scattered and some are overlapping. The bin is placed on a wooden surface.

ANA
ASOCIACIÓN
NAVARRA DE
AUTISMO

Sistema de comunicació per intercanvi d'imatges PECS

Sistema de comunicació en que parles donant i rebent pictogrames a una altra persona.

Sistema de comunicació desenvolupat per l'equip de Delaware Autistic Program (1994).

Entrena la comunicació augmentativa i alternativa en infants amb TEA.

La intervenció està dividida en 6 fases d'ordre de complexitat creixent.

Fases d'implementació

Fase I: Com comunicar-se

Les persones s'introdueixen en el sistema intercanviant imatges per objectes

Fase II: Distància i persistència

Utilització de les imatges en diferents contextos i persones

Fase III: Discriminació d'imatges

Les persones aprenen a elegir entre dues o més imatges per demanar les seves coses preferides. Les imatges es col·loquen al llibre de comunicació

Fases d'implementació

Fase IV: Estructura de l'oració

Aprendre a construir oracions simples en una tira del llibre, utilitzant el “vull...”

Fase V: Peticions de resposta

Aprendre a utilitzar els PECS per respondre preguntes, com “què vols?”

Fase VI: Comentari

Se'ls ensenya a comentar una resposta: “què veus?”
“veig...”; “què escoltes?” “escolto...”; “què és?” “és...”

